

som det etter forholdene var mulig, nemlig gjennom innrykking i Norsk Lovtidend i London, gjennom radiosendinger og illegale aviser. Dette måtte etter Høyesteretts mening iallfall være tilstrekkelig.

I en særstilling sto landssvikanordningen av 15. des. 1944. Den var ikke blitt kunngjort, ukjent av hvilken grunn. Et mindretall i retten mente at en anordning som faktisk hadde vært hemmeligholdt, ikke kunne betraktes som gjeldende lov for personer som ikke kjente den. Flertallet kom derimot til det motsatte resultat, og fremholdt at dette heller ikke virket urettferdig, da den som svek sitt land under de foreliggende forhold måtte være forberedt på at forholdet ble regulert ved nye straffebestemmelser. Spørsmålet hadde for øvrig liten praktisk betydning. Landssvikanordningens bestemmelser var som regel mildere, ikke strengere enn de tidligere bestemmelser. Hvis de var strengere, kunne de heller ikke etter flertallets oppfatning anvendes overfor forhold som i tid lå forut for 15. desember 1944 (se nærmere s. 121).

Var Norge i krig?

Et vilkår for å dømme for bistand til fienden var at Norge var i krig med Tyskland under okkupasjonen. I den første tid etter frigjøringen ble dette betraktet som så selvsagt, at spørsmålet ikke engang ble tatt opp fra forsvarers side. Senere forandret situasjonen seg. Fra NS-folk og andre som er rammet av oppgjøret, ble det nå alment hevdet at krigen opphørte i og med kapitulasjonen i Nord-Norge i juni 1940. Det ble særlig bygget på at det i den tyske tekst til kapitulasjonsavtalen av 10. juni i en passus heter: «De samlede norske stridskrefter (die gesamten norwegischen Streitkräfte) nedlegger våpnene og vil ikke igjen gripe til våpen mot det tyske rike eller dets forbundsfeller så lenge den nåværende krig varer». Den engelske journalist Ralph Hewins hevder i sin bok om Quisling kategorisk at krigen opphørte ved kapitulasjonen. Han påstår også at kapitulasjonsoverenskomsten inntil siste halvdel av 1947 var hemmeligholdt i Norge, og da først ble offentliggjort i falsk oversettelse.

*Det var skellig
oppgjøret.*

Siden dette punkt har spilt en sentral rolle i diskusjonen om rettsoppgjøret, skal jeg behandle det noe mer inngående.

Som følge av den allierte tilbaketrekning fra Norge i juni 1940 fant Regjeringen det håpløst å fortsette striden i Norge. I statsråd 7. juni ble det besluttet at Kongen, Kronprinsen og Regjeringen skulle flytte til et alliert land (England) og bekjentgjøre det for almenheten ved en proklamasjon. I statsministerens foredrag til resolusjonen var det brukt det uttrykk at det under de foreliggende forhold «vil . . . være håpløst for Norge å fortsette krigen». At det bare var krigen i Norge som var ment, fremgår klart av den proklamasjon som samtidig ble vedtatt, og som ble sendt ut over Tromsø radio 9. juni. I proklamasjonen ble det henvist til den allierte tilbaketrekning, og det heter videre:

Under disse vilkår er det umulig å holde kampen oppe her i landet mot en overmakt som den tyske. Vår forsvarsstyrke, som har kjempet med mot og tapperhet i to måneder, mangler det nødvendige krigsmateriell, særlig ammunisjon og kampfly, og kan ikke lenger få det. Fortsatt kamp ville bare føre til fullstendig ødelegging for de landsdeler som enda er frie. For tyskerne sparer i sin krigsførsel likeså lite de fredeligste byer og bygder som de militære motstandskrefter.

Forsvarets Overkommando har derfor rådd Kongen og Regjeringen til foreløpig å oppgi kampen innenlands. Og Kongen og Regjeringen har funnet det som sin plikt å følge dette råd. De flytter derfor nå ut av landet.

Men de oppgir ikke dermed kampen for å gjenvinne Norges selvstendighet. Tvert imot — de vil holde fram med den utenfor landets grenser.

Det norske Stortings president står sammen med Konge og Regjering i denne kamp. Like ens sjefene for Norges hær og orlogsflåte.

Og til stadfesting på at Regjeringen vil være en regjering for hele det norske folk uten omsyn til gamle partigrenser, har den i dag styrket seg ved utnevning av nye statsråder av ulike partier.

Det måtte ordnes med kapitulasjon av de norske styrker i Nord-Norge, det eneste sted hvor det fremdeles ble kjempet. General Ruge

ba Regjeringen om avtakke de norske styrker fra Norge. Derfor ble general Ruge i Storbritannia, i stedet for å være med. General Ruge oppgi den militære forpliktelser. Ruge fikk fullmakt fra Regjeringen til Forsvarets opplysning slik:

Da de allierte styrker er det umulig å skaffe det nødvendige utrustning og forsyninger til landsdel for ytterligere kamp.

Kongen og Regjeringen har besluttet at Marinen vil bli overført til et annet land pågående krigsforhold.

Forsvarets overkommando har besluttet at norske stridskrefter ikke skal delta i kamp, deri i forbindelse med mulig ulemper av samarbeide med tyske styrker.

Sjefen for 6. Divisjon.

Marinen flyttes til et annet land i henhold til ordre fra Sjøforsvarets overkommando bestemmer.

General Ruge i forbindelse med tyske stridskrefter. Etter det ble det en forhandling mellom Roscher Nielsen) Det ble 10. juni 1940 en avtale mellom oberst Bu og oberstløytnant Roscher om kommandoen, og en